

Internationell ekonomi

BOKANMÄLAN

Att gå igenom olika alternativa läroböcker för grundkurser i mikro eller internationell ekonomi är ofta en frustrerande upplevelse. Läroboksförfattare verkar minst sagt snegla på varandra: produktdifferentieringen är ofta minimal och man upplever att man ofta följer gamla mallar. Inte minst inom internationell ekonomi så känns fokus i böckerna alltför ofta mycket långt från de diskussioner och de frågor som är viktiga i dag – både i den allmänna debatten och

inom forskningen. Dessutom är böckerna med få undantag skrivna i huvudsak för en amerikansk publik. Det var därför med stort intresse som jag började läsa Hans Hanssons lärobok i internationell ekonomi. Hanssons bok är avsedd att användas som lärobok i ämnet internationell ekonomi vid universitet och högskolor samt vid folkhögskolor och studieförbund.

Boken har elva kapitel och enligt författaren är tanken att vart och ett av dessa ska lämpa sig som underlag för en föreläsning. Tyngdpunkten ligger på internationell makro snarare än på handelsteori. Efter en kort inledning så

Hans Hansson:
Internationell ekonomi,
SNS Förlag, 2006,
302 sidor,
ISBN 91-85355-38-0

går boken över till betalningsbalansens uppbyggnad (kapitel 2), här exemplifierad med den amerikanska och den svenska betalningsbalansen. Kapitel 3 och 4 ägnas åt växelkursens bestämningsfaktorer. Kapitel 5 är i huvudsak en genomgång av det senaste seklets växelkurshistorik. Kapitel 6 ägnas åt ekonomisk politik i en öppen ekonomi, Mundell-Fleming om man så vill. Därefter går boken över till den reala sidan. Kapitel 7 beskriver handelsteorin och kapitel 8 går igenom handelspolitik. Därefter ägnas ett kapitel åt att beskriva internationella organisationer såsom IMF och WTO. Kapitel 10 beskriver EU med fokus på EMU, jordbrukspolitik och "öst-utvidgningen". Det avslutande kapitlet diskuterar globalisering.

Delar av boken tycker jag fungerar bra, men jag skulle tänka mig för innan jag använde denna bok som huvudlitteratur för en grundkurs i internationell ekonomi. Det är framför allt tre förhållanden som jag tycker drar ner betyget. Det första gäller tyngdpunkten. Läsaren får dryga 20 sidor på sig att förstå hela handelsteorin. Detta trots att boken som helhet är runt 300 sidor och rätt mastig. I stället för att koncentrera sig på att verkligen förklara komparativa fördelar på ett sätt som alla kan bära med sig under resten av livet blir det lite diagram, lite siffror och lite översiktliga diskussioner. Säg att denna används på lärarutbildningen – ska svenska lärare förväntas förklara varför handel kan ge välfärdsvinster efter att endast ha läst detta? Effekter och konsekvenser av multinationellt företagande och internationell migration är andra viktiga områden som jag tycker behandlas alltför styvmoderligt. Som framgår av kapitelindelningen ligger i stället tyngdpunkten på den finansiella sidan; växelkursens bestämning och klassiska Mundell-Fleming ägnas mycket utrymme. Avvägningen mellan fast och flytande växelkurs ana-

lyseras och devalveringscykler tas upp. Man kan fråga sig om detta är en relevant inriktning.

Den andra invändningen är att jag tycker Hansson i mångt och mycket inte alls använder sig av det som ändå utgör den främsta konkurrensfördelen med att skriva för en svensk publik – han förankrar inte analysen i svenska förhållanden. Vilka är Sveriges största handelspartners? Vilka varor handlar vi i huvudsak med? Hur har den svenska bytesbalansen utvecklats över tiden? Hur har kronans reala växelkurs utvecklats? Någon ledtråd ges här eller där i boken men svenska data skulle jag anse vara ett självklart avstamp. I stort sett lyser dylika uppgifter helt med sin frånvaro. Ett av få undantag är att i introduktionen ges siffror för den svenska importens och exportens andel av BNP för år 2001. Hänvisningen till dessa siffror är dock till budgetpropositionen 2001. Varför inte åtminstone hänvisa till SCB eller Kommerskollegiums utmärkta hemsida (www.kommers.se) där studenterna skulle kunna få aktuella siffror? Då man använder amerikanska läroböcker är man van att behöva komplettera med sådana siffror och figurer, men det känns märkligt att behöva göra detta med en nyskriven svensk bok. Rent pedagogiskt är det också mycket värdefullt att kunna förankra de verktyg studenterna ska lära i sig i konkreta frågeställningar.

Den sista och tredje invändningen är att mycket av detaljarbetet kunde vara bättre. Ett exempel är att vi leds in till flera frågeställningar på olika bakvägar. Diskussionen av den svenska betalningsbalansen inleds med en redogörelse av hur uppställningen ändrades 1997. Vidare dyker på många ställen namn och idéer upp *en passant* på ett sätt som i alla fall skulle sätta griller i huvudet på mig och skapa intrycket av nationalekonomi som svårförståeligt och delvis motsägelsefullt. Exempelvis som

bakgrund till den klassiska handels-teorin sägs att ”Thomas Mun och John Locke hade också visat att vinsterna av handel på lång sikt försvann genom att priser utjämnades när gulddinnehavet i vissa länder ökade” (s 113 i Hanssons bok). Läsaren får ingen hjälp här. Vilka var Mun och Locke? Är invändningen relevant? Ett pedagogiskt motto är att ”Det som är värt att sägas är värt att sägas väl”. Det mottot tycker jag inte följs i denna bok. Många exempel är också föråldrade helt i onödan. Varför studera USAs bytesbalans från 1998? Varför ha *Economists* prisjämförelser av hamburgare från 1997? Detta gäller även teorin – det är inte bara hos Hansson som produktionsmöjlighetskurvan gäller smör och kanoner men studenterna ges ingen fotnot som förklarar detta för dem säkerligen märkliga val av varor.

Sammanfattningsvis: boken är skriven på en förklarings- och abstraktionsnivå som i stort sett inte är lättare än den som man finner i de internationella standardverken inom internationell ekonomi (t ex Krugman och Obstfeld 2006). Det gör att huvudalternativet till att använda denna bok är att använda en internationell lärobok och komplettera med artiklar som beskriver den svenska bakgrunden, t ex *Tillämpad internationell ekonomi* (Ekholm 2005) eller delar ur *Marknad och politik* (Södersten och Söderström

2005). Om man tänker sig denna bok som kurslitteratur för civilekonomer eller studenter som ska inrikta sig mot nationalekonomi tycker jag att Hanssons bok kommer till korta i den jämförelsen av ovan nämnda orsaker. När det gäller studenter som är samhällsvetare mer brett definierat blir denna litteraturkombination måhända för teoretisk och tungrodd och här har det mig veterligen funnits en lucka mellan t ex Klas Eklunds *Vår ekonomi* (2003) och de ovan nämnda. Jag tycker Hansson kunde ha gjort mer för att fylla denna lucka på ett bra sätt. När jag läser slutorden kan jag ändå konstatera att jag delar Hanssons förhoppning om att bättre förståelse för hur (den globala) ekonomin fungerar ska bidra till en värld i fred och frihet. Just därför har vi som lärare ett stort ansvar.

REFERENSER

Ekholm, K (red) (2005), *Tillämpad internationell ekonomi*, SNS Förlag, Stockholm.

Eklund K (2003), *Vår ekonomi*, tionde upplagan, Norstedts, Stockholm.

Krugman, P och M Obstfeld (2006) *International Economics*, sjunde upplagan, Addison-Wesley, Amsterdam.

Södersten, B och H T Söderström (red) (2005), *Marknad och Politik*, fjärde upplagan, SNS Förlag, Stockholm.

Richard Friberg

Docent, Handelshögskolan i Stockholm